

Universal Declaration of Human Rights - Baoulé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sran mmla mun be mɛn nun ɔ boɛ

Ibo boɛ

Kɛ ɔ fin kɛ sran kwɔlakwa i sran buɛ ɔ fin blɔɔ'n ti, kɛ i sran-mmla ɔ nin sran kwɔlakwɔ liɛ'n sɛ'n ti, kɛ i sɔ nin yɛ ɔ nin fɔundi, nanwɛ atin, aklunɔɛ ba mɛn nun'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ sɛ be si'a sran-mmla mun, nan sɛ be bu'a be like fi, i sɔ nin yɛ ɔ fa sa tɛtɛ yewa'n ba'nti, sange kɛ ɔ fin kɛ be seli kɛ mɛn nga mɔ i nun sran mun be di be fɔundi, mɔ be kwɔla be kan be klunklo ndɛ, be kwɔla be sɔ be klunklo like, mɔ sɛkunɛ ɔ nin yalɛ b'a jaso su, i sɔ mɛn mɔ be wan sran kunde i dan'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ i dan lika nin yɛ le kɛ ɔ fata kɛ mmla su awa yɛ ɔ nian sran-mmla mun be suɔ, kɛ ɔ ko yo nan b'a mianmian-man sran nan w'a faman ya w'a jaso-man be nga be fa kwɔlɛ nin sran tɛtɛ yolɛ be fa be tintin i su be wun'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ like nga ɔ ti kpa dan yɛɛ mɛn mun b'afien janvue kekɛ diwa'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ mɛn unmuɔn nun nvɛ mun be yali be wan be kan be sie su yekun kɛ be tɛ lafi sran-mmla su dan, sran ɔ ti like dan, ɔ le'a gua, bla nin yasua be sɛ. Be wan i sɔ'n ti, like nga ba ko yo nan sran mun b'a nyan alajɛ, nan aklunɔɛ w'a ba be wun, fɔundi nun, i sɔ like nin yɛ be wa yo'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ nvɛ nga be wo anyia sɔ nun, be wan be nin like nga be flɛ, kɛ "Mɛn mun be Bo Yekun Anyia" be bo yekun be bo mandɛn nan sran i fɔndi ɔ nin i sranmmla be kaci ninge mɔ sran kwɔlakwɔ i ti wo be bo'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ nga ɔ ti kpa dan yɛɛ kɛ sran mun be ngba be fa be ti be wɛ sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi be bo'n ti

Anyia Dan wan kɛ Ndɛ nga be kɛn yɛ'n, ɔ fata kɛ ɔ kaci kɛ like mɔ i denman yɛ sran kwɔlakwɔ nian; mɛn kwɔlakwɔ be kunde be kɛn; ɔ yɛ sɔ nan mɛn kwɔlakwɔ su sran o, mɛn kun i siesiɛ ninge mun, be bu Ndɛ Dan nga i akundan cɛn kwɔlakwɔ, be bo mandɛn ɔ nin sran mun be fluwakɛɛ, ɔ nin ngwɛɛɛ kɛɛ, be yo man sran mun be dan lika si sran-mmla ɔ nin fɔndi; kɛ be ko si be kpɔkun be yo blɛblɛ, mɛn kun nun o, mɛn ngba nun o, man sran mun be ngba be si i sɔ ndɛ: mɛn nga be trannin annuanzɛ dan i ase be nun sran mun o, be nga be wo i sɔfue mun be bo'no, ɔ fata kɛ i sɔ sran mun be ngba be si sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi.

Tikɛ kiki

Sran mun be ngba, kɛ be wu be ɔ, be ngba be sɛ, fɔndi nun, sran-mmala nun. Be si akundanbu, be si su ɔ fata kɛ sran mun be tran'n, be tran aniaan nun tranɛ.

Tikɛ 2

Sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi nga ɔ wo Ndɛ dan nun, sran kwɔlakwɔ kwɔla fa yɛ ilie; ɔ le'a kɛ e ti sran nvɛ ngunmin, kɛ e wunnen ti'a kun, e anien ti'a kun, e bo lika ti'a kun, e like sɔwa ɔ ti i ngunmin, e politiki angundan ti'a kun, e fin'a lika kun, ɔ le'a kɛ wie ti sikafue, wie ti yalɛfue, kɛ wie mun be osu ti wlengbi, wie mun be osu ti kanga.

I kungba yekun, be kwɔla'a kpaman sran mun be nun be se'ake nga ti bue nga su sran, nga be wun'en i liɛ wɛ'n kpa, be wun'an mɛn nga su ɔ fin ɔ: be kwɔla'a be se'a sɔ, kanzɛ sran fin nvɛ uflɛ suo, sɛ nvɛ sɔ ɔ le i fɔundio, kanzɛ i ti wo mɛn uflɛ i bo o, ɔ nunmɛn i ti bo nun tilɛ o.

Tikɛ 3

Sran kwalakwla, ɔ fata ke be sese i nguan, be wuke i ɔ di i fɔundi, be sese ibɔɔba ba unmuɔn.

Tikle 4

Be kwla'a be fa-man sran be kaci'a kanga. Sran kanga yole nin i fatɔ ɔ nin i ninge i fa sɔ mun be yowa, ba tanninnin be ngba be atin.

Tikle5

Be kwla'a be ye'a sran fi like tete mun, be wle-men i bisva, be kwla'a be yo-men i ninge nga mɔ ɔ ye sran finfin, mɔ ɔ kaci sran ke blo nnen mun be sa.

Tikle 6

Lika kwakwla nga sran kun wo, ɔ fata ke be bu i sran, ɔ fin i mmla su.

Tikle 7

Sran mun be ngba be se mmla mu be nyrun; i sɔ'n ti, ɔ fata ke mmla mun be wutu be su, be ngba. sran kwalakwla, ɔ fata ke be wuke i nan sran nun kpakpawa w'a nyen-men; sran nun kpakpawa ɔ ti ke Nde nga i gblu tɔwa sa.

Tikle 8

Sran kwmakwla le atin ɔ ko to ibɔɔɔinvle su jɔle difuɛmun, se ɔ fin nan be bu i anunnflin i fɔundi-mmla su, fɔundi-mmla nga be kleli i fluwa nga be fle i ke "men i takawa i bo fluwa".

Tikle 9

Be kwla'a be tra-man sran ngben sa, be kwla'a be wle-men i bisua, be kwla'a be tu-men i men kun su ngben sa.

Tikle 10

Se be sanman sran, nan ndrumun tran nun, nde nga ti ye be sanman i, ɔ fata ke nzraa nun, nanwle nun, jɔle difue mun, be nga be ti nun-man sran fi bo'n, mɔ be ti nanwle sran, be ye ɔ fata ke be ken i sɔ nde lie nɔɔn: be ye be kwla se ke se ɔ wo i nde fe su o, se kusuman, nzanman mɔ be sanmanin i, ɔ ti atin su o.

Tikle 11

1. Sran kwla nga b'a senmen i nde kun ti, ke be nian kan nde mɔ be nian bu-man, i sɔ fue'n be kwla'a se'a ke i nde yo'a fe. A wun ke be kwla be se sɔ, san b'a di jɔle, be ngba be ngba be nyrun, ato a wlu'a nun, be nga be ko jren i sin i ti kplile b'a jran.

2. Be kwla-man be bu-man nde be gue'e sran kun su; se nde ti ye be senmen i, i nun nga ɔ fa ye sa sɔn, mmla wie fi, i nvle lie su mmla o, men nun mmla o, be bu'e i sɔ like lie'n ke ɔ ti like te. I ng'ɔ wuka su, ye ke alamandi nga be fu i, bisua nga be wle i, be nuan kwla'a tra-man nga be fa be yo i sɔ titi'n

Tikle 12

Be kwla'a be wla-man be nuan sran kun i awlo nun nde mun be nun ngben, i awlo nun nde i tranwle, i fluwa nga ɔ kle'n, i fluwa nga be kle i, be kwla'a be ken'en i wun nde ngben, be kwla'a be saci i dunman ngben. I sɔ ninge lie mun be ti, ɔ fata ke mmla mun be sasa sran kwalakwla.

Tikle 13

1. Sran kwalakwla ɔ kwla wlanwlan sin, nvle kun nun, lika nga ɔ klo ke ɔ tran'n ɔ kwla se ke wa ye n klo ke n tran.

2. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ ɔ jaso nvle kun su ɔ lika nfle; ɔ kwla jaso ɔ ibɔ ɔ nvle lie'n su, kpɔkun ɔ kwla se i sin ɔ ba i nvle lie'n nun yekun.

Tikle 14

1. Se nvle kun su be kle sran kun yale, sran sɔ'n ɔ le atin ɔ ɔ mantan nvle ufue mɔ ɔ kwla sɔ i nun ɔn.
2. Sange i sɔ atin lie'n, wɔ nga a ye sa tete mɔ ɔ kɔ-man Men b'Anyia be nde lie su'n, wɔ nga a ye i sɔ sa te mɔ fata ke be sanman wɔ'n, sa kpa, a kwla'a a jɛn-meen i sɔ atin su kan-man nde.

Tikle 15

1. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ ɔ nyen i aulie nvle
2. Be kwla-man be se-man sran kun ke, ɔ fin ande a le'a aulie nvle wie kun, i sa sɔ ngben; kusuman, se sran kun wan ɔ kaci i aulie nvle, ɔ le atin kaci.

Tikle 16

1. Ke be ko nyin yasua kun ɔ nin bla kun, be le atin be ja be wun, be taka be awlo; ɔ fata ke nde ke nvle ufle nun sran, men ufle nun sran, like sɔwa wafa ufle sran, ɔ fata ke i sɔ angundan wlu nun. Be aja nun, be nyɔn be se; be nun kun se'a ke ɔ tin kun su: i ble nga be ja o, ke be titi aja nun o.
2. A wun ke be ja'n, uun be nyɔn be nuan w'a yekun, be klun klo su.
3. Awlo bo ɔ ti ke ananganman like sa, ye ɔ ti nvle kun su sa i olui niɔn; ɔ fata ke nvle ɔ nian su ke i nyima sa, ke awa wuke i.

Tikle 17

1. Sran kwlakwla, i kungba anze, ɔ nin sran ufle mun anze, ɔ kwla le i ti bo nun like.
2. Be kwla'a le'a sran fi i ti bo nun like i sanun.

Tikle 18

Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ ɔ bu i ti bo nun angundan, ɔ nyen i klun nde, ɔ kwla sɔ i like wafa nga ɔ klo i'n; ke ɔ fin i le kusuman, se i wan ɔ kaci nan ɔ sɔ like ufle'n, se i wan ɔ bu akundan ufle'n, ɔ le atin ɔ kaci. Se i wan i klun akundan lie'n, i like sowa lie'n, se i wan ɔ bo be jɔ, i ba kungba o, ɔ nin sran ufle mun o, ɔ le atin ɔ bo be jɔ; se kusu i wan ɔ ye i like aswre nun, ɔ le atin yo. I kwlaa ngo'le, ɔ kwla kle i fluwa nun, ɔ kwla yo like kwlakwla nga fata ke ɔ yo; sran fi kwla'a tannin i atin.

Tikle 19

Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ bu i ɔ bɔ ti bo nun akundan, ɔ ken i klun nde nga i wan ɔ kan'n. I sɔ i sin ye ke se ɔ ken i klun nde'n, be kwla-man be kle'e i yale; i sin nin ye ke ɔ le atin kunde nde mun be tile; i kusuman kwla bo nde ɔ nin nzebua mun be jɔ kle sran mun; like kwlakwla nga ɔ kwla fa bo i sɔ jɔ lie, ɔ fa bo; ɔ nun-man i ti nun kaan ke awe wo nvle mun b'afien.

Tikle 20

1. Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ nin sran ufue mun be ya anyia; ɔ kwla wlu anuanze nga ɔ ti'a nzaje anuanze nun.
2. Be kwla'a be mianmian-man sran kun ɔ wlu-man anuanze kun nun.

Tikle 21

1. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ, i ɔ bɔ i nvle lie'n su, ɔ tran awa i juman be ti, se nen i ɔ bɔ trele sa, ɔ kwla yo i janunfue.

2. Sran kwlakwla ɔ le atin, nán ndrunmun kan tran nun, mɔ di i bɔbɔ i nvle'n su awa juman.

3. Nvle kun su i sran unmwah mun, be ye be man nvle ɔ i su gbengben be fangan. I ɔ'n ti, ɔ fata ke be yo manwle nun vote, nan sran mun be nde nga ɔ wo be klun, b'afe i ɔ b'a kan vote'n le nuan; ke i nuan ko ju'n, ɔ fata ke ɔ sen i wun; sran ngba vote o, aswre vote o; i kwlaa nga ɔ yo ɔ, vote i yowa, nan mianmianle tran nun, sran kun i klun vote ye ɔ vote ɔ.

Tikle 22

Sran kwlakwla, ke mɔ ɔ ti nvle kun su sran'n, ɔ fata ke ɔ nyan awa sran anwukalelike, ɔ le awunnyanmbelusue atin, awasranwukale atin, be nyin su yiyile ninge atin; i ɔ ninge mun ye be ti sran kwlaa cinjin, be ye be yi sran i sran lika nglo ɔ, be yo i fɔundi-mmla be dan; i ɔ'n fin nvle kun i mandren bowa nun, ɔ fin men mun be wun wukawa nun, ɔ fin nvle kun i siesiewa nun, ɔ fin nvle kun i nun anyanbewun ninge mun nun.

Tikle 23

1. Sran kwla ɔ le atin mɔ ɔ di i bɔbɔ i klunklo juman, juman i fa diwa ɔ nin i akatua be ti i klunsu; ɔ fata ke be nian i su, nan man ɔ tran sa ngben ke ɔ nyan-man juman

2. Sran kwlakwla i juman nga ɔ di, i su sika ce ye ɔ fata ke be men i ɔ, ɔ le'a ke sran kun ɔ le i akatua, sran kun ɔ le i akatua

3. Sran kwlakwla, ke ɔ di juman'a ɔ fata ke i akatua nga be tue i'n, ɔ ju i bɔbɔ, i yi ɔ nin i mma mun be wun siesiele ke ɔ fata ke sran fa siesie i wun sa. Se akatua ɔ'n ju-man, awa wuka su ɔ yo ye.

4. Sran kwlakwla ɔ nin i wiengu mun be kwla be taka jumandile anuanze, sran kwlakwla ɔ kwla wlu i ɔ anuanze lie nun ɔ fa kpli i like nga ɔ lo i i ti.

Tikle 24

Sran kwlakwla, ke ɔ di juman'n, ɔ le atin ɔ lo unmien, ɔ le ble wie ɔ ɔ yiyi i nyisu ɔ. ɔ fata ke ɔ nga mɔ ɔ fa di juman, nan ɔ ce ngboko; ye afue kun nun i ble mɔ ɔ di'a juman, ɔ fata ke be tue i kale.

Tikle 25

1. Sran kwlakwla ɔ fata ke i sa nun yo fe nan w'a kwla w'a ye i wun ayre, w'a kwla w'a siesie i wun, i bɔbɔ nin i yi nin i mma mun, ke ɔ ti ke alie dile lie'n, trale wlaw'a'n, lawle'n, be wun ayre yele'n, ble mɔ ɔ di'a juman'n, mɔ ɔ tɔ tukpakie'n, se ɔ kwla'a nun'n, se ɔ wo angbeti nun'n, se w'a yo oke'n; sa yale kwlakwla nga ɔ tɔ i su mɔ i sa nun a wie'n, ɔ fata ke awa wuke i.

2. Blata ɔ nin ba kangan mun, ɔ le be wukale lie'n mɔ awa wuka be ɔ. Ba kangan kwlakwla, kanze be wu be gua su o, kanze be wu be aja nun o, be kwlakwla ɔ fata ke awa sasa be.

Tikle 26

1. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ be kle i fluwa. Sran fluwa klele'n, ke ɔ fa ju ke sua blu su'n, sika tualie nun-man nun. ɔ fata ke ba kangan mun be ngba be ɔ suklu, be nun kun le'e ti ke ɔ kɔ-man. Suklu nga be kle blale juman nin juman dile nun, i ɔ suklu'n, ɔ fata ke ɔ tru; suklu dandan mun be nun wlule i atin, ɔ fata ke be tike man sran kwlakwla; be kpa'a sran mun be nun, sran kun ɔ nin i like lie mɔ ɔ kwla yo ɔ.

2. ɔ fata ke fluwa klele ɔ yi sran i sran lika i nglo, ɔ yo man sran mun be bo nyan, ɔ yo man be nyin yi sran-mmla mun ɔ nin fɔundi-mmla nga ɔ ti fɔundi-mmla be bɔ'n. Fluwa klele ɔ fata ke ɔ yo man ndidie ba sran mun b'afien, ɔ yo man sran mun be yaci sran kun nun ɔ yo i klunklo ninge, man janvue dile ɔ ba men mun b'afien, sran nvle mun b'afien, like ɔfue mun be wafa b'afien. Fluwa klele i kungba yekun, ɔ fata ke ɔ man "Men mun be Bo Yekun Anyia" be ninge nga mɔ be yo mɔ alaje ko ɔ mɔn nun.

3. Sie mun ɔ nin nien mun, be ye ɔ fata ke be kunde fluwa i klele wafa nga ɔ nin be mma mun fata ɔ.

Tikle 27

1. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ, i nvle lie'n su ninge mɔ ɔ ti ke be nyin su yiyiwa ninge, be sa ti ninge, aguin ninge, ɔ le atin ɔ ye i sɔ ninge wie, ɔ le atin ɔ di su wie; ɔ le atin ɔ wuka be yo be nyrun kɔle ninge mun; afin se mblusue fite su, ɔ le atin di wie.

2. Sran kun, se ɔ di i be nyrun, kɔle aguin juman, ɔ klei fluwa, ɔ di aguin nan se i duman fite su ɔ, i mblnsne fite su ɔ ti ilie.

Tikle 28

Sran kwla ɔ le atin ɔ kunde ke sran mun b'afie, men mun b'afien ɔ ye fɔɔɔ, i sɔ nan sran-mmla ɔ nin fɔundi nga be kan be nde Nde nga nun, b'a su mma.

Tikle 29

1. Sran kun, ɔ fata ke ɔ yo like men i nvle mɔ i nun ye i bɔbɔ ɔ kwla di i fɔundi, ɔ kwla bo nyan.

2. Sran i sran-mmla nin i fɔundi su dile ɔ le'a awielie ufle, san awielie nga i nve su mmla mun be sieli ke ɔ fata'a ke sran kun i sran-mmla nin i fɔundi su dile ɔ tannin sran ufle mun be lie atin. I sɔ nin ye man be kwla fa atin ndenman kpa su, aunje ɔ ba nvle nga mɔ i su kpen siele ɔ wo sran kwlakwla sa nun nun.

3. Sran-mmla nin fɔundi ng'ɔle be kwla'a fa-man be yo'a like fi mɔ ɔ kaci i sin si Men mun be Bo Yekun Anyia be atin lie'n

Tikle 30

Awa kun, sran akpasua, sran kun, be kwla'a be jran-man de nga i nun tre ba kun su be se'a ke be le atin mɔ be di juman wie, be yo ninge wie mɔ ɔ ti sran-mmla nin fɔndi nga be wo ye be sakiwa.
